

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Náležitosti námítky relativní neplatnosti právního úkonu

V případě relativní neplatnosti zákon ponechává na tom, kdo je oprávněn (legitimován) se neplatnosti dovolat, aby uvážil, zda je pro jeho individuální zájmy výhodnější ponechat postižený právní úkon nadále platným, nebo se dovolat neplatnosti. Rozhodne-li se (podle vlastního uvážení) neplatnost neuplatnit, má to - mimo jiné - za následek, že důvod neplatnosti, i kdyby byl založen na porušení kogentního ustanovení zákona, se nemůže prosadit a že právní vztahy účastníků se nadále řídí (musí řídit) tímto - objektivně vzato vadným - právním úkonem; tento právní stav přitom musí při svém rozhodování respektovat také soud nebo jiný orgán.

K dovolání se relativní neplatnosti ve tříleté objektivní promlčecí lhůtě je oprávněn (legitimován) jen ten z účastníků pracovněprávního vztahu, který je právním úkonem dotčen ve svých právech a povinnostech a současně neplatnost nezpůsobil sám; k dovolání se neplatnosti neoprávněným účastníkem pracovněprávního vztahu se nepřihlíží a právní úkon se nadále považuje za platný. Relativní neplatnost uplatňuje ten, kdo je k ní oprávněn, vždy proti účastníkům (druhému z účastníků) dotčeného právního úkonu, a to buď za řízení před soudem nebo jiným orgánem (v žalobě nebo jiném úkonu adresovaném soudu nebo jinému orgánu), nebo i mimo rámec takového řízení (mimosoudně).

Dovolání se neplatnosti právního úkonu představuje právní úkon, z něhož - jakožto projevu vůle, který lze učinit pouze jednáním a jen výslovně - musí být patrné jednak to, že se jím uplatňuje neplatnost konkrétního právního úkonu, jednak označena vada právního úkonu, která způsobila jeho neplatnost. Jedná se o jednostranný právní úkon adresovaný druhému účastníku pracovněprávního vztahu, jehož právní následky nastávají okamžikem, kdy byl adresátu řádně doručen. Z uvedeného vyplývá, že pro dovolání se neplatnosti právního úkonu nestačí, že si je oprávněný účastník vady právního úkonu pouze vědom, popřípadě že na neplatnost právního úkonu za řízení před soudem jen upozorní.

V případě posuzovaném Nejvyšším soudem ČR pod spis. zn. 21 Cdo 2/2012 a rozhodnutém rozsudkem ze dne 28. 11. 2012, žalobce pouze upozorňoval na to, že dohoda o konkurenční doložce, obsažená v pracovní smlouvě uzavřené mezi účastníky dne 1. 2. 2007, je v ujednání o peněžitém vyrovnání náležejícím žalobci za každý měsíc plnění jeho závazku ve výši 25% průměrného měsíčního výdělku v rozporu s ust. § 310 zákoníku práce,[1] aniž by se výslovně dovolal neplatnosti dohody o konkurenční doložce; v odvolání proti rozsudku soudu prvního stupně naopak výslovně uvedl, že se "neplatnosti doložky nedovolává". Projevy žalobce v průběhu řízení, kterými odůvodňoval svůj názor, že v dohodě o konkurenční doložce je vadné pouze ujednání o výši peněžitého vyrovnání a že mu proto na základě této (jinak platné) dohody přísluší peněžité vyrovnání ve výši stanovené jako minimální v ust. § 310 odst. 1 zákoníku práce, nelze - jak vyplývá z výše uvedeného - považovat za projevy vůle, kterými se žalobce dovolal neplatnosti dohody o konkurenční doložce. [2]

S ohledem na obsah dohody, který zahrnuje závazek žalobce zdržet se po dobu jednoho roku po skončení pracovněprávního vztahu se žalovaným konkurenční činností pod peněžitou sankcí (smluvní pokutou) ve výši "3 posledních měsíčních odměn" a závazek žalovaného zaplatit žalobci za dodržení

zákazu konkurenční činnosti peněžitě vyrovnání ve výši 25 % jeho průměrného měsíčního výdělku, tedy v nižší výši než stanoví zákon, je zřejmé, že tímto právním úkonem je na svých právech a povinnostech dotčen toliko žalobce, zatímco žalovaný z něj má (může mít) jen prospěch. K dovolání se relativní neplatnosti dohody o konkurenční doložce obsažené v pracovní smlouvě ze dne 1. 2. 2007 je tudíž v projednávané věci oprávněn (legitimován) toliko žalobce, který tak na základě vlastního uvážení mohl učinit též v rámci soudního řízení. Protože tak žalobce neučinil, je třeba tento právní úkon - navzdory vadě, kterou je postižen - považovat za platný, a to v té podobě (a s těmi právy a povinnostmi z něj vyplývajícími), v jaké byl uzavřen. Protože za tohoto stavu se právní vztahy mezi žalobcem a žalovaným musí řídit obsahem - byť jinak vadné - dohody o konkurenční doložce ze dne 1. 2. 2007, není správný závěr odvolacího soudu, podle něhož se žalobce nemůže domáhat plnění z této dohody.

Richard W. Fetter

[1] Dohodu o konkurenční doložce je třeba vždy chápat jako vzájemný (synallagmatický) závazek, při němž si účastníci bývalého pracovního poměru poskytují hospodářský prospěch navzájem a jsou si navzájem dlužníky i věřiteli, neboť jen tak lze vyjádřit závazek zaměstnance o tom, že se po určitou dobu po skončení pracovního poměru, nejdéle však po dobu jednoho roku, zdrží výkonu výdělečné činnosti, která by byla předmětem činnosti zaměstnavatele nebo která by měla vůči němu soutěžní povahu, a závazek zaměstnavatele o tom, že zaměstnanci poskytne přiměřené peněžitě vyrovnání (kompenzaci). K těmto vzájemně vyváženým závazkům, které představují podstatné (esenciální) náležitosti dohody o konkurenční doložce, pak může být jako sankce a speciální zajišťovací prostředek dále sjednána přiměřená smluvní pokuta, kterou je zaměstnanec povinen zaměstnavateli zaplatit, jestliže svůj závazek poruší (§ 310 odst. 3 zákoníku práce). Konkurenční doložku nelze platně sjednat bez současného závazku zaměstnavatele poskytnout zaměstnanci přiměřené peněžitě vyrovnání; neobsahuje-li dohoda o tzv. konkurenční doložce ujednání o tomto závazku zaměstnavatele, je pro rozpor se zákonem neplatná celá dohoda o konkurenční doložce. Uvedené platí i v případě, že obsahem dohody je ujednání o peněžitě vyrovnání v nižší než v zákonem stanovené minimální výši.

[2] Podstatnými náležitostmi hmotněprávního úkonu dovolání se relativní neplatnosti právního úkonu v pracovněprávních vztazích jsou uplatnění "relativní" neplatnosti právního úkonu (náležitě v námitce individualizovaného) a označení (vyličení) vad právního úkonu, které způsobily (měly podle jednajícího způsobit) jeho neplatnost; náležitosti tohoto komisivního hmotněprávního úkonu musí být vyjádřeny výslovně.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)

- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)